

ORSZÁGOS EPIDEMIOLÓGIAI KÖZPONT

Epinfo

Semmelweis nap, 2008	293
KANYARÓ, RUBEOLA - lépések az európai elimináció felé	294
Fertőző betegségek adatai	296

Epidemiológiai Információs Hetilap

JÚLIUS 1.

SEMMEIWEIS IGNÁC 190 ÉVE, E NAPON SZÜLETETT

**„Természetemnél fogva minden tollharcztól irtózom,
a minék elegendő bizonyítéka az,
hogy annyi támadásra nem feleltem;
az idők folyására véltem bizhatni,
hogy az igazság utat törjön magának;
de ebbeli reményem 13 esztendőn át nem ment teljesezésbe...”**

(Semmelweis Ignác: A gyermekágyi láz kóroktana, fogalma és prophylaxisa)

Semmelweis Ignác még mikroszkóp nélkül fedezte fel a baktériumokat, szállt harcba a fertőzés ellen. Tisztában volt felfedezésének súlyával, és ennek terhével kellett élnie napjait. Felfedezésével az egyetemes kultúrához járult hozzá és szerzett nevet Magyarországnak.

„Ő az az ember, akinek az orvosok és a betegek egyaránt le vannak kötelezve, akit a tudomány megújítójának, az emberiség jótévőjének nevezhetünk.”

Arturo Guzzoni degli Ancarani (1858-1927)

KANYARÓ, RUBEOLA – LÉPÉSEK AZ EURÓPAI ELIMINÁCIÓ FELÉ

Az Országos Epidemiológiai Központ Kiütéses vírusbetegségek Nemzeti Referencia Laboratóriuma kezdeményezi a hazánk területén működő azon mikrobiológiai feladatokat ellátó laboratóriumok feltérképezését, amelyek rubeolával, kanyaróval és mumpsszal szembeni védettséget kimutató szűrővizsgálatokkal és/vagy a megbetegedések diagnosztikájával foglalkoznak. Ennek az ad különös hangsúlyt, hogy Magyarország is részt vesz a WHO Kanyaró/Rubeola eliminációs és congenitalis rubeola syndroma (CRS) megelőző programjában, melynek célja az **Európai régió 2010-re történő kanyaró és rubeola mentesítése, valamint a CRS esetek megelőzése** (Eliminating measles and rubella and preventing congenital rubella infection, WHO European Region Strategic Plan 2005-2010).

Az eliminációs programban történő hatékony részvétel megvalósíthatatlan összefogott laboratóriumi munka nélkül. Éppen ezért, a WHO felé vállalt feladataink elindításához és sikeres teljesítéséhez hivatkozási háttérként szükséges pontosan ismertetnünk a mikrobiológiai feladatokat ellátó laboratóriumokkal a rubeola és a kanyaró vírusok eliminációs programjával kapcsolatos megegyezést a magyar állam és a WHO között, valamint a program kivitelezését meghatározó hazai jogszabályi vonatkozásokat.

A magyar állam vállalta, hogy

- kijelöl egy nemzeti szinten működtetett referencia laboratóriumot, amely a járványügyi hálózatba jelentett kanyaró/rubeola gyanú esetén vagy a klinikailag felállított diagnózis alapján elvégzi a szükséges virológiai vizsgálatokat (vírusizolálás, szerológia, molekuláris vizsgálatok, genotípus feltérképezés), és a WHO által meghatározott módon végzi a kiütéses vírusbetegségek monitorozását (Kanyaró/Rubeola surveillance),
- a kijelölt Nemzeti Referencia Laboratórium az elvégzett vizsgálatokról, azok eredményeiről havonta küld jelentést a WHO Regionális Referencia Laboratóriumába (Robert Koch Institut, Berlin),
- a kijelölt Nemzeti Referencia Laboratórium évente részt vesz a WHO által szervezett nemzetközi jártassági körvizsgálatban, valamint eleget tesz a WHO akkreditációs feltételeinek.

Felhívjuk a laboratóriumok figyelmét a hazai jogszabályi háttérre:

- a **63/1997. (XII. 21.) NM rendelet** „A fertőző betegségek jelentésének rendjéről” értelmében, amennyiben a mikrobiológiai vizsgálatot végző laboratórium vezetője a laboratóriumban olyan mikrobiológiai laboratóriumi vizsgálati eredményt állapít meg, amely közvetlenül vagy közvetetten bizonyítja a rendelet 6. számú mellékletében felsorolt, fertőző betegségeket okozó mikroorganizmusok valamelyikének jelenlétét a vizsgált egyén

szervezetében, köteles 24 órán belül jelenteni az érintett személy egészségügyi és személyazonosító adatait az ÁNTSZ – laboratórium telephelye szerint illetékes – megyei intézetének;

- a többszörösen módosított **18/1998.(VI.3.) NM rendelet** „*A fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről*” értelmében minden morbilli, rubeola, congenitalis rubeola szindróma (CRS) és mumpsz megbetegedés, illetve ezek gyanúja esetén **kötelező a mikrobiológiai laboratóriumi vizsgálat.**

A diagnosztikus vizsgálatok végzésére kijelölt laboratórium az **OEK Általános vírusdiagnosztikai osztályán** működő **Kiütéses vírusbetegségek Nemzeti Referencia Laboratóriuma**. Az OEK Virologiai főosztályának laboratóriumai, ezen belül a **Kiütéses vírusbetegségek Nemzeti Referencia Laboratóriuma**, mint a WHO együttműködő laboratóriuma, évente részt vesz nemzetközi szervezetek által szervezett jártassági vizsgálatokon¹ a WHO jártassági körvizsgálatain, évek óta sikeresen teljesíti a WHO akkreditációs feltételeit², valamint az OEK Virologiai főosztályának egyik, a Nemzeti Akkreditációs Testület által akkreditált vizsgálatokat végző laboratóriuma³. Amennyiben a diagnosztikus vizsgálat más laboratóriumban történt, a pozitív eredményt adó mintát verifikálás és további kiegészítő vizsgálat céljából be kell küldeni az OEK referencia laboratóriumába.

Amennyiben a rubeola átvészeltési szűrővizsgálat során vagy a vizsgálati eredmény alapján felmerül az akut fertőzés gyanúja, haladék nélkül kötelező a minták továbbítása a kijelölt referencia laboratóriumba, diagnosztikus és megerősítő vizsgálatok elvégzése céljából. A megbetegedés gyanúját vagy tényét 24 órán belül jelenteni kell az ÁNTSZ területileg illetékes intézetének is.

A **Kiütéses vírusbetegségek Nemzeti Referencia Laboratóriumában**, a WHO Laboratóriumi útmutatójának megfelelően, többféle módszer áll rendelkezésre a betegek mintáinak vizsgálatára és/vagy korábbi eredmények verifikálására:

- vírusizolálás,
- haemagglutináció-gátlás,
- IgM és IgG kvalitatív és kvantitatív kimutatás ELISA technikával,
- direkt és indirekt immunfluoreszcenciás vizsgálatok,
- molekuláris vizsgálatok (PCR, szekvenálás).

¹ INSTAND (Institute for Standardization and Documentation in Medical Laboratory, Düsseldorf, Germany); EDQM (European Directorate for the Quality of Medicines & HealthCare), Strasbourg, France

² European Regional Measles/Rubella Laboratory Network Letter of Laboratory Accreditation, Head office: **World Health Organization - Regional Office for Europe**, Scherfigsvej 8; DK-2100 Copenhagen, Denmark

³ NAT-1-1473/2006

A kiütéses megbetegedések esetében a WHO által meghatározott egyéb – differenciál-diagnosztikai szempontból számításba vehető – szerológiai és egyes esetekben molekuláris vizsgálat elvégzésére is lehetőség van (pl.: Human parvovírus B19, Herpeszvírusok: HSV, VZV, EBV, CMV Human herpesvírus 6, 7; West-Nile és Dengue vírusok).

Kérjük azon orvosi mikrobiológiai vizsgáló-laboratóriumokat, vagy mikrobiológiai vizsgálatokat is végző laboratóriumokat, amelyek rubeolával és kanyaróval szembeni védettséget kimutató szűrővizsgálatokkal foglalkoznak, hogy kísérik fokozott figyelemmel: megfelelő hatékonysággal betartásra kerül-e az említett rendelet, amelyben foglaltak megvalósítása szorosan összefügg a vállalt célok elérésével. Az OEK **Kiütéses vírusbetegségek Nemzeti Referencia Laboratóriumának** munkatársai messzemenően rendelkezésre állnak, mind a vizsgálatok elvégzésében, mind pedig szóbeli véleménycserében, amely a mintabeküldést megelőzően segítséget nyújthat a diagnosztikában is.

A tájékoztatást adta: N. Szomor Katalin osztályvezető
dr. Rigó Zita orvos, a Kiütéses vírusbetegségek
Nemzeti Referencia Laboratóriumának vezetője
OEK Általános vírusdiagnosztikai osztály

A HAZAI JÁRVÁNYÜGYI HELYZET ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

A **2008. június 16-22.** közötti időszakban bejelentett fertőző megbetegedések alapján az ország járványügyi helyzete az alábbiakban foglalható össze:

Az **enterális fertőző betegségek** közül a **salmonellosisok** száma nem változott, a **campylobacteriosisoké** azonban egynegyedével nőtt az előző hetihez viszonyítva. 40%-kal több salmonellosist jelentettek, mint a megelőző év 25. hetében, azonban a megbetegedések száma a medián értékétől alig tért el. A **campylobacteriosis** járványügyi helyzete kedvezőbb volt a 2002-2006. évek azonos időszakában. Mérsékelten nőtt az **enteritis infectiosa** bejelentések száma a 24. hetihez viszonyítva.

Az akut **vírushepatitis** megbetegedések előfordulása nem tért el lényegesen a korábbi évek azonos hetében észlelttől. Az 12 esetet elszórtan, 9 megye és a főváros területéről jelentették, 2-2 eset fordult elő Fejér és Jász-Nagykun-Szolnok megyékben.

A **légúti fertőző betegségek** közül a **scarlatina** esetek száma negyedével csökkent a 24. hetihez viszonyítva, a betegség járványügyi helyzete jóval kedvezőbb volt, mint a 2007. év azonos hetében. Az előző hetinél negyedével kevesebb **varicella** bejelentés érkezett, a nyilvántartásba vett esetek száma

közel 30%-kal alatta maradt a 2002-2006. évek medián értékének. **Rubeola** gyanút nem jelentettek, két **mumpsz** és egy **morbilli** gyanús megbetegedés került a nyilvántartásba. Egy **pertussis** megbetegedést utólag jelentettek be, amely még május első hetében kezdődött. A járványügyi vizsgálat során egy 18 éves beteg családi és iskolai környezetében több személynél merült fel a pertussis-gyanúja. Az esetek kivizsgálása és a mikrobiológiai vizsgálatok folyamatban vannak.

Az előző hetihez képest nem változott **az idegrendszeri fertőző megbetegedések** száma, az öt **gennyes meningitis** közül a jelentés írásáig kettő etiológiája vált ismertté (**Streptococcus, Klebsiella pneumoniae**).

A **Lyme-kór** bejelentések száma az előző héthez viszonyítva 12%-kal csökkent, a betegség járványügyi helyzete kedvezőbb, mint a múlt év azonos időszakában.

EGÉSZSÉGÜGYI MINISZTERIUM
Eng.sz.: 87104/1975

MINISTRY OF HEALTH
OF THE HUNGARIAN REPUBLIC

A tárgyhéten regisztrált fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Cases of notified communicable diseases registered current week in Hungary (+)

25/2008.sz.heti jelentés (weekly report)

(2008.06.16 – 2008.06.22.)

Betegség Disease	a 25. héten (week)			az 1 – 25. héten (week)		
	2008.06.16- 2008.06.22.	2007.06.18- 2007.06.24.	Medián 2002- 2006	2008.	2007.	Medián 2002- 2006
Typhus abdominalis	-	-	-	-	-	-
Paratyphus*	-	-	-	-	-	-
Botulizmus	-	-	•	3	6	•
Salmonellosis	172	123	168	1968	1973	2261
Dysenteria	1	1	2	28	27	54
Dyspepsia coli	-	-	1	10	12	31
Egyéb E.coli enteritis	1	-	2	8	16	28
Campylobacteriosis	117	101	144	1760	1868	2470
Yersiniosis	-	1	1	21	23	43
Enteritis infectiosa	672	580	799	19906	19297	20153
Hepatitis infectiosa	12	8	10	178	235	346
AIDS	-	1	-	14	9	11
Poliomyelitis	-	-	-	-	-	-
Acut flaccid paralysis	-	-	-	6	5	10
Diphtheria	-	-	-	-	-	-
Pertussis	1	1	1	6	16	8
Scarlatina	71	139	55	2434	5169	1859
Morbilli	1	-	-	5	2	3
Rubeola	-	-	1	6	10	37
Parotitis epidemica	2	2	4	53	56	80
Varicella	824	885	1147	26396	38226	33627
Mononucleosis inf.	28	14	29	498	489	702
Legionellosis	-	-	1	9	9	22
Meningitis purulenta	5	4	3	128	137	132
Meningitis serosa	3	-	4	30	25	46
Encephalitis infectiosa	1	4	3	45	74	48
Creutzfeldt-J.-betegség	1	-	-	14	10	5
Lyme-kór	64	72	58	328	316	275
Listeriosis	-	-	-	5	2	2
Brucellosis	-	-	-	-	1	-
Leptospirosis	-	-	-	8	9	11
Ornithosis	-	-	-	4	9	15
Tularemia	-	1	1	9	10	37
Tetanus	1	-	-	2	1	1
Vírusos haemorrh. láz	-	-	-	4	5	1
Malaria*	-	-	-	1	4	2
Toxoplasmosis	2	2	2	50	56	78

(+) előzetes, részben tisztított adatok (preliminary, partly corrected figures)

(*) importált esetek (imported cases)

(•) nincs adat (no data available)

A statisztika készítés ideje: 2008.06.24.

EGÉSZSÉGÜGYI MINISZTERIUM
Eng.sz.: 87104/1975

MINISTRY OF HEALTH
OF THE HUNGARIAN REPUBLIC

A tárgyhéten regisztrált fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Cases of notified communicable diseases registered current week in Hungary (+)

25/2008.sz. heti jelentés (weekly report)

(2008.06.16 – 2008.06.22.)

Terület Territory	Salmonel- losis	Dysentheria	Campylo- bacteriosis	Enteritis infectiosa	Hepatitis infectiosa	Scarlatina	Varicella	Mononucl. infectiosa	Meningitis purulenta	Lyme-kór	Parotitis epidemica
Budapest	27	-	20	82	1	16	140	3	-	19	-
Baranya	17	-	14	23	-	5	69	1	-	1	-
Bács-Kiskun	8	-	-	36	1	1	31	2	-	-	-
Békés	7	-	5	22	-	2	30	-	1	1	-
Borsod-Abaúj-Zemplén	6	-	5	60	1	3	56	1	1	5	1
Csongrád	9	-	11	92	1	-	43	-	-	-	-
Fejér	11	1	8	21	2	1	43	5	-	1	-
Győr-Moson-Sopron	7	-	5	11	-	3	40	1	-	1	-
Hajdú-Bihar	15	-	14	9	1	3	68	-	-	2	-
Heves	-	-	-	24	-	-	21	2	1	3	1
Jász-Nagykun-Szolnok	4	-	1	31	2	-	46	-	-	-	-
Komárom-Esztergom	4	-	-	36	-	2	55	-	-	2	-
Nógrád	4	-	1	24	1	4	7	-	-	1	-
Pest	12	-	14	42	1	19	50	3	-	7	-
Somogy	10	-	4	29	-	2	21	-	1	7	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg	15	-	3	3	1	1	30	-	-	-	-
Tolna	3	-	2	17	-	-	25	-	-	-	-
Vas	3	-	3	51	-	1	18	8	1	7	-
Veszprém	7	-	5	54	-	7	29	2	-	4	-
Zala	3	-	2	5	-	1	2	-	-	3	-
Összesen (total)	172	1	117	672	12	71	824	28	5	64	2
Előző hét (previous week)	171	2	93	620	5	96	1090	26	6	73	1

(+) előzetes, részben tisztított adatok (preliminary, partly corrected figures)

A statisztika készítés ideje: 2008.06.24.

Az Epidemiológiai Információs Hetilap (**Epinfo**)
Az Országos Epidemiológiai Központ (OEK) kiadványa.

A kiadványban szereplő közlemények szakmai egyeztetést követően jelennek meg, ennek megfelelően az országos jellegű összeállítások, illetve a szerkesztőségi megjegyzésben foglaltak az Országos Epidemiológiai Központ és az országos tisztifőorvos szakmai véleményét és javasolt gyakorlatát tartalmazzák.

A kiadványt Intézetünk a Centers for Disease Control and Prevention-nal együttműködve, a Magyar-Amerikai Közös Alapnál elnyert pályázat révén indíthatta el 1994-ben.

Az **Epinfo** minden héten pénteken kerül postázásra és az Internetre.

Internet cím: www.oek.hu; www.epidemiologia.hu; www.jarvany.hu;
www.antsz.hu/oek;

az **ÁNTSZ** dolgozóinak belső hálózatról: <http://oek>

A kiadvánnyal kapcsolatos észrevételekkel, közlési szándékkal szíveskedjék az **Epinfo** főszerkesztőjéhez fordulni:

Postai cím: 1966 Budapest, Pf. 64.

Telefon: 476-1153, 476-1194

Telefax: 476-1223

E-mail: epiujsg@oek.antsz.hu

A heti kiadványban szereplő anyagok szabadon másolhatók és felhasználhatók, azonban a kiadvány forrásként való használatánál hivatkozni kell az alábbi módon: Országos Epidemiológiai Központ. A közlemény címe. Epinfo a megjelenés éve; a kiadvány száma:oldalszám. (Pl.: Országos Epidemiológiai Központ. 10 éves az Epinfo. Epinfo 2003; 1:1-2.)

Országos tisztifőorvos:
dr. Falus Ferenc

Epinfo szerkesztősége

Alapító főszerkesztő: dr. Straub Ilona

Főszerkesztő: dr. Melles Márta

Főszerkesztő helyettes: dr. Csohán Ágnes

Olvasószerkesztő: dr. Krisztalovics Katalin

Szerkesztő: dr. Böröcz Karolina

Technikai szerkesztő:

Kissné Sponga Zsuzsanna

Nyomda vezetője:

Vizinger Ferenc